

JAARVERSLAG 2018
GIERZWALUWWERKGROEP OISTERWIJK

Inhoud

JAARVERSLAG 2018 GIERZWALUWWERK GROEP OISTERWIJK.....	1
Joanneskerk cameraproject	3
Samenvattend	6
Bezetting nestkasten kerk	7
Overzicht gegevens kasten.....	8
Joanneskerk, kasten 17-24	10
Inventarisatie 2018.....	12
Samenvatting.....	12
Van dag tot dag:	14
Bijlage 1 Gegevens met betrekking tot de inventarisatie	19
Bijlage 2 Waarnemingen Oisterwijk.....	20
Bijlage 3 Waarnemingen Overig	21
Bijlage 4 Gegevens van trektellen.nl.....	22
Huiszwaluwtilen	23
KVL.....	25
Overig	26

Joanneskerk cameraproject

Dit jaar waren aanvankelijk 15 kasten bezet, en werd er zelfs in 15 kasten daadwerkelijk gebroed. Een nieuw record. Nog leuker was het dat in juli kast 1 ook plotseling bezet was. Een koppeltje dat de tijd goed benutte door een nest te bouwen. Wanneer ze precies arriveerden is niet bekend omdat de camera vanwege de vele insectenfilmpjes uitgezet was en we in deze periode geen beeld direct konden ontvangen.

Een goed broedresultaat dus maar wel een vreemd jaar. Er is een record aantal eieren gelegd maar ook veel eieren zijn verloren gegaan, meestal tijdens of na een gevecht. Of door onhandigheid.

Aan de zuidwestkant van de kerktoeren (kasten zonder camera's) zijn 11 eieren gelegd waarvan er 9 zijn uitgebroed.

Daarnaast zijn er nog natuurlijke broedplaatsen, op zeker 2 verschillende locaties zijn onder de boeiboorden invliegers waargenomen. Op de foto zijn de locaties weergegeven. De overige, eerder bekende locaties zijn niet bevestigd. Totaal zijn er dus minstens 24 paartjes gierzwaluw die hier een broedplaats hebben gevonden. Een wezenlijk deel van de totale gierzwaluwpopulatie in Oisterwijk.

In 2018 zagen we de eerste gierzwaluw al op 20 april. We kregen ook diverse meldingen uit de regio dat men gierzwaluwen had gezien en of 'hun' zwaluw er weer was. Groot was onze verbazing toen het de dagen erna bij die ene vogel bleef. Op 6 mei waren er nog maar 5 gierzwaluwen in de kasten teruggekeerd en pas op 18 mei telden we 10 paartjes.

Het beeld was overal hetzelfde, in Nederland maar ook in het buitenland. Gierzwaluwen kwamen laat of niet terug. En hetzelfde gold voor meer broedvogels die in westelijk Afrika overwinteren. Zoals boerenzwaluw en huiszwaluw. Eind maart en halverwege april zorgde het weer in Zuid-Europa en Noord-Afrika voor bijzonder slechte trekomstandigheden.

Niet eerder deze eeuw kwam de huiszwaluwtrek zo traag op gang. Komen ze nog, hangen ze elders rond of hebben aanhoudende noordenwinden en stofstormen in de Sahara de zwaluwen een flinke slag toegebracht? (www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/waar-blijven-de-huiszwaluwen)

Dat het dit jaar werkelijk problematisch was om de Sahara over te steken, wordt ook bevestigd door de trekgegevens van 10 gezenderde grauwe kiekendieven waarvan er vijf, mogelijk zelfs 6, de trek dit jaar niet overleefd hebben (www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=24389).

Hetzelfde spreidingsbeeld zagen we ook terug bij de eileg. Het eerste ei werd gelegd op 14 mei, slechts één dag later dan in 2017. Maar de spreiding was nu veel groter. In 2017 werden de meeste eieren gelegd in de periode 13-24 mei, toen telden we 34 eitjes. Dit jaar lagen er pas op 31 mei 34 eitjes in de gierzwaluwkasten. Maar uiteindelijk zijn er 46 eitjes gelegd (2017: 39). In kast 8 werden evenals vorig jaar 4 eitjes gelegd.

In drie kasten waren vorig jaar gierzwaluwen aanwezig zonder dat er gebroed werd (kast 3-10-11). Dit jaar vlogen er in deze kasten 2, 2 en 1 jong uit. In kast 10 en kast 16 was er een tweede legsel, in kast 10 mogelijk met een nieuwe partner, nadat de eieren na een gevecht uit de nestkom verwijderd waren.

Vanaf 17 juni vlogen de jongen uit. Het lijkt erop dat de gemiddelde leeftijd (39-44 dagen) wat hoger is dan vorige jaren (2017: 38-42). In drie kasten zijn de jongen bij vertrek pas 39 dagen oud, in deze kasten was minstens één van de adulten ook al eerder weg. In kast 10 bijvoorbeeld werd de laatste week door slechts één adult gevoerd. Deze vertrok op 15 augustus nadat één van de jongen op 14 augustus was uitgevlogen. Het 2e jong vertrok pas op 17 augustus.

- Kast 1** Koppel in juli, nestbouw. Stevige rand. Nestkast eerste maal bewoond door gierzwaluwen.
- Kast 2** Vroege aankomst (25 april), pas na 14 dgn koppel, 3 jongen vlg boekje. Uitvliegen 44-45 dgn. Adulten vertrokken de dag nadat het eerste jong was uitgevlogen.
- Kast 3** Late koppelvorming, 2 eieren/jongen (41-42 dgn). Adulten vertrokken de dag nadat het eerste jong was uitgevlogen. In 2017 was hier voor het eerst een paartje dat toen niet tot broeden kwam.
- Kast 4** Koppel op 8 mei samen terug, 3 jongen (41-44dgn). Na vertrek van de jongen heeft het koppeltje nog 3 nachten in de kast overnacht.
- Kast 5** Koppel na 2½ week. Drie eitjes, één uit kom gerold door onhandigheid. Adulten vertrokken 's ochtends, laatste jong (41 dgn) dezelfde avond laat.
- Kast 6** Koppel 8 mei, jongen vlg boekje. Uitvliegdata na 14 juli (visuele waarneming). Camera defect.
- Kast 7** Late koppelvorming (21 mei), 3 eieren, 2 jongen. Het 1e ei werd de dag na gelegd te zijn in een gevecht uit de kast gestoten. Dag erop toch 2e ei. Eerste ei door ons teruggelegd. Weer indringer. Derde ei pas 3 dagen later. Enkele dagen daarna is één ei door gz verwijderd. Late uitvliegdata (31 juli, 2 augustus). Adulten vertrokken 2 augustus 's ochtends.
- Kast 8** Late koppelvorming (20 april/ 8 mei). Evenals in 2017 4 eitjes, verspreid over 10 dagen gelegd. Verspreid over 6 dagen kwamen 4 jongen uit. De dag erna verdween het kleinste jong van de radar. Eerste adult vertrok dezelfde dag als het 2^e jong, de andere adult na uitvliegen laatste jong (41 dgn).
- Kast 9** Paartje kwam vrijwel tegelijkertijd aan en na 8 dagen was het eerste ei te zien. Totaal 3 eieren, 3 jongen. Met 42 dagen uitgevlogen, 3^e jong 41 dgn. Adulten nog 3 nachten in de kast en samen vertrokken. Een schoolvoorbeeld.

Kast 10 Een volle week tussen de aankomst van de adulten maar toen lag er na 5 dagen al een ei en 3 dagen later het tweede. De eitjes waren 2 weken bebroed toen er 3 juni 's avonds laat een pittig gevecht losbrak waarbij beide eieren buiten de nestkom raakten. De dag erop werden allebei de eieren door een gierzwaluw in de bek genomen en uit de kast verwijderd. Zou de indringer de kast overgenomen hebben?

De dagen erna gebeurde er niet veel maar bijna 2 weken later (16-18 juni) werden er toch weer twee eieren gelegd. Verder verliep de broedtijd zonder problemen en met 39 dagen vlogen de jongen op 14/17 augustus uit. De laatste dit seizoen. De ene adult was toen allang vertrokken (7 aug), de andere vertrok de 16e.

Kast 11 Het meest opvallende koppel was dat in kast 11. In 2017 was deze kast bewoond. Overdag zaten er vaak 2 vogels, 's nachts was het er altijd maar één. En hoewel er uitgebreid 'gepluimd en geknuffeld' werd, was er geen teken tot nestbouw. Dit jaar waren ze er pas op 22 mei en het patroon van vorig jaar leek zich te herhalen. Dikke maatjes maar van nestbouw was geen sprake. En toen lag er 3 juni plotseling een ei, in het uitgefreesde, houten kommetje. Twee dagen later werd een tweede ei gelegd waar het eerste ei per ongeluk eruit werd gestoten. De dagen hierna herhaalde dit patroon zich steeds. Eieren per ongeluk eruit waarna ze met veel moeite weer werden teruggedroefd. Maar na 2 weken zagen de vogels eindelijk in dat een nestkom voordelen had en daarna zijn ze tussen het broeden door steeds flink in de weer geweest met veertjes, strootjes en allerlei ander materiaal. Pas 26 dagen na het leggen van het eerste ei was er een jong dat na 41 dagen op 7 augustus uitgevlogen is. De oudervogels waren toen al weg, resp. op 26 juli en 4 augustus.

Kast 12 Het koppel arriveerde pas (tegelijkertijd) op 18 mei 's avonds. Na 7 dagen begon de eileg maar 2 weken later raakten de drie eieren buiten de nestkom tijdens een gevecht. Twee uur later lag er weer een ei in de kom, op het filmpje leek het of het ei op dat moment gelegd werd. Een gierzwaluw met legnood? Camerabeelden gaven geen uitsluitsel. Het ei werd vanaf de eerste dag bebroed. Drie dagen later waren de beelden duidelijker, toen zagen we hoe een tweede ei teruggedroefd werd in de nestkom.

Toen, tot onze grote verrassing was de dag erop een jong te zien. We keken eindeloos filmpjes terug maar zonder dat we veel wijzer werden. Was het eerste ei toch een oud ei dat teruggedroefd was en dus niet het gevolg van een gierzwaluw met legnood? Of was dit jong afkomstig van het ei dat 3 dagen buiten de nestkom had gelegen? Uiteindelijk is het andere ei niet uitgekomen dus waarschijnlijk zijn de oude eitjes terug gedroefd in de nestkom en is één daarvan alsnog uitgekomen. Het jong vloog 22 juni uit (39 dgn). De adulten overnachtten toen al sinds 20 juli niet meer in de kast maar kwamen wel af en toe voeren. Zelfs op de 23e kwam een adult binnen met volle keelzak, maar toen was het jong al gevlogen.

Kast 13 Op 8 en 20 mei arriveren de adulten, maar pas vanaf 25 mei overnachtten ze samen in de kast. Pas op 3 en 5 juni werden de eieren gelegd. Maar verder verliep alles volgens keurig het boekje; 2 augustus 's avonds vertrok het eerste jong, toen was er nog slechts één adult in de kast aanwezig. De ochtend erop vertrok de tweede adult en 's avonds het tweede jong.

Kast 14 Met 24 april en 7 mei lagen ook hier de aankomstdata ver uit elkaar. Maar een week later werden er om de dag in totaal 3 eieren gelegd, die na 3 weken alle drie zijn uitgekomen. Met

39-40 dagen op de teller vlogen de drie jongen uit, de adulten bleven nog een week in de kast en vertrokken samen op 23 juli.

Kast 15 Op 8 en 19 mei arriveerden de adulten, na 6 dagen begon de eileg. Verder volgden ze mooi de gz-kalender. Maar toen op 26 juli het 2^e jong uitvloog, hielden zij het de dag erop ook voor gezien. Na een laatste voerbeurt 's ochtends vroeg, kwamen de adulten niet meer in de kast. Het 3^e jong vloog pas 5 dagen later uit.

Kast 16 In deze kast liep aanvankelijk alles op rolletjes. Op 7 en 8 mei kwamen de gierzwaluwen terug en ruim een week later werd op 16 en 18 mei een ei gelegd. Op 20 mei leek het er sterk op dat er een derde ei gelegd zou worden toen een indringer na een hevig gevecht beide eieren uit de nestkom verwijderde en vervolgens uit de kast gooide. Vanaf 28 mei werden er opnieuw 3 eieren gelegd. Eind juli vliegen 3 jongen uit waarna de adulten de volgende ochtend ook vertrokken.

Samenvattend

- Alle kasten bezet, 15 succesvolle broedgevallen en 1x nestbouw
- In een aantal gevallen groot verschil in aankomsttijd. Per kast varieerde dit van gelijktijdige aankomst tot een verschil van 18 dagen (kast 8). Over alle kasten bekeken arriveerde de eerste vogel 20 april, de laatste vogel van het koppel 25 mei. In een aantal gevallen bestaat het vermoeden dat één van de vogels niet is terug gekomen en dat er een nieuw koppel gevormd is.
- Totaal 46 eieren en 36 uitgevlogen jongen
- Vooral in de eerste helft van juni werd er dit jaar vaker strijd geleverd met binnen dringende gierzwaluwen, soms tot diep in de nacht, waarbij in drie gevallen het legsel sneuvelde (6 eitjes). In kast 10 werd daarna waarschijnlijk door een nieuw koppel een nieuw legsel gelegd, in kast 13 werden beide eieren terug gerold (één ei kwam nog uit) en in kast 16 werden opnieuw eieren gelegd, mogelijk een vervolglegsel.
- Daarnaast gingen 3 eieren verloren door onhandigheid van het koppel. Eén jong (uit een nest van 40 verdween één dag na uitkomen van het ei.
- Veel gevechten, meer onhandigheid. Ook zagen we vaker vogels die met een snavel vol nestmateriaal de verkeerde kast binnenvlogen waarna ook weer een gevecht losbarstte. Per ongeluk de verkeerde kast binnen gevlogen? Zonder het met zekerheid te kunnen zeggen, zou dit alles er toch op kunnen wijzen dat er een aantal nieuwe paartjes broeden waarvan minstens één van de twee een nog onervaren broedvogel is. Samen met de grote verschillen in aankomsttijd zou dit er op mogelijk op kunnen wijzen dat dit jaar niet alleen sommige broedvogels pas laat terug keerden maar ook dat er meer gierzwaluwen verongelukt zijn tijdens de trek noordwaarts. Of zijn het juist gevechten tussen een nieuwe partner en een laat-teruggekeerde partner? Het blijft gissen.
- Dit jaar hebben we geen echte gevechten gezien tussen spreeuw en gierzwaluw hoewel de spreeuwen flink huisgehouden hadden in de kasten.
- Veel jongen vlogen opvallend laat uit
- Eerdere jaren zagen we dat de adulten nog 3-7 dagen ontspannen in de nestkast bleven

nadat de jongen uitgevlogen waren. Dit jaar waren veel adulte vogels opvallend snel vertrokken. In kast 2 bijvoorbeeld was één van de adulte al na 73 dagen weer weg. Vaak ook vertrokken ze tegelijk met of zelfs al vóór het uitvliegen van de jongen.

Na afloop van het broedseizoen is er nog een **visuele inspectie** van de kasten geweest. Hierbij was het meest opvallende hoe weinig uitwerpselen er in sommige de kasten kagen. Ook waren er weinig poppen van de gzlz dit jaar, enkele poppen in kast 9 en 2 in kast 13.

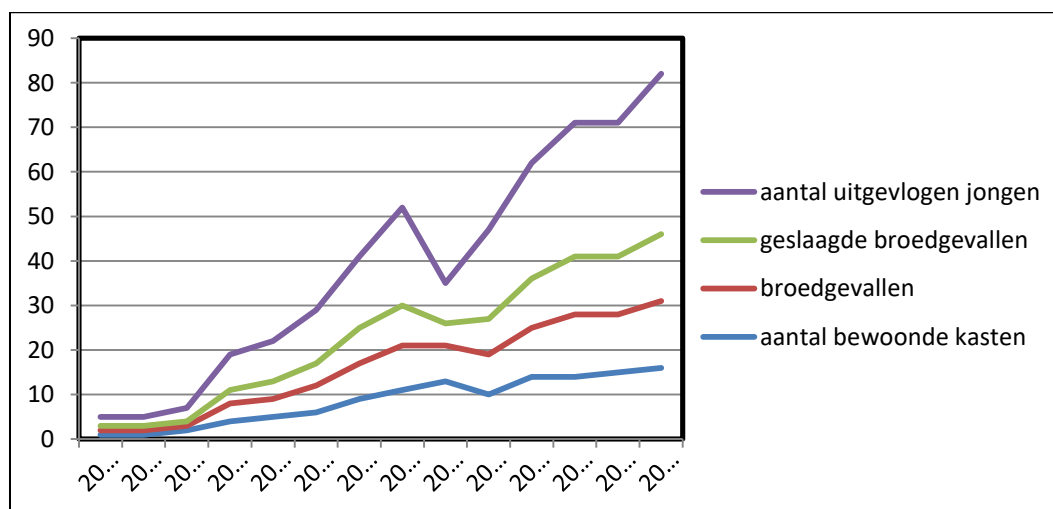
In kast 7 en 11 lag nog een ei, in kast 12 zelfs 2. De andere eieren waren verdwenen.

Kast 1 heeft een stevige nestrand, het kommetje in kast 9 ligt los.

De kasten moeten nog schoongemaakt en dichtgemaakt worden. De gegevens van alle kasten worden ingevoerd bij Sovon, nestkaarten Light.

Bezetting nestkasten kerk

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
aantal bewoonde kasten	1	1	2	4	5	6	9	11	13	10	14	14	15	16
broedgevallen	1	1	1	4	4	6	8	10	8	9	11	14	13	15
geslaagde broedgevallen	1	1	1	3	4	5	8	9	5	8	11	13	13	15
aantal uitgevlogen jongen	2	2	3	8	9	12	16	22	9	20	26	30	30	36
totaal aantal eitjes	2	2	3	10	9	14	16	22	13	25	30	37	39	46
dode jongen						2			4		1		1	1
niet-uitgekomen				2					2	5	3	9	8	9

Overzicht gegevens kasten

Onderstaand overzicht geeft geen uitgebreide informatie maar laat wel duidelijk de spreiding en de onrust zien in de kasten dit jaar. De getallen geven het aantal adulten aan, wanneer er niets staat is alles 'gewoon' dus adulten en jongen zoals eerder in de tabel al is aangegeven.

kast	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
20-apr								1								
21-apr																
22-apr																
23-apr																
24-apr																
25-apr																
26-apr														1		
27-apr					1									1		
3-mei														1		
4-mei						1								1		
5-mei						0								1		
6-mei						0								1		
7-mei						0			1					2		1
8-mei			1	2	0	2		2					1		1	2
9-mei		2							2	1			1		1	
10-mei													1		1	
11-mei													1		1	
12-mei							1						1		1	
13-mei					2		0						1		1	
14-mei							0						1		1	
15-mei							0						1		1	
16-mei			0				0			2			1		1	
17-mei			0				0						1		0	
18-mei			0				0					2	1		1	
19-mei			2				0				2		1		2	
20-mei							1				1		2			
21-mei							2				1		1			
22-mei											2		1			
23-mei													1			
24-mei													1			
25-mei													2			
26-mei																
27-mei																
28-mei																
29-mei																
30-mei																
31-mei																
1-jun																
2-jun																
3-jun																
4-jun																
5-jun																
6-jun																
7-jun																
8-jun																
9-jun																
10-jun																
11-jun																
12-jun																
13-jun																
14-jun																
15-jun																

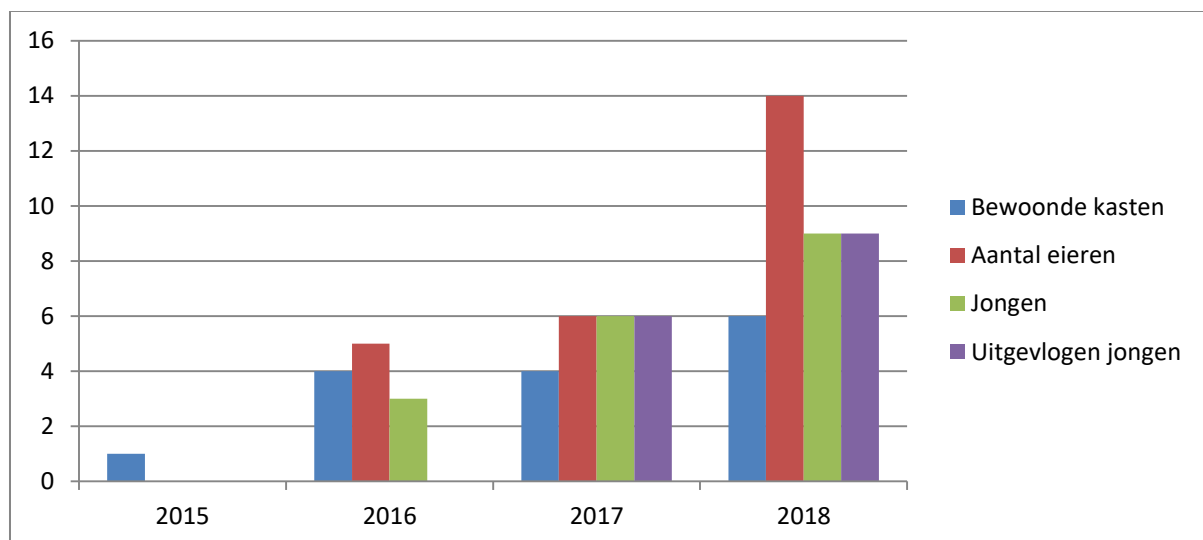
Joanneskerk, kasten 17-24

Deze kasten liggen in de galmgaten aan de zuidwestzijde van de achterste toren en zijn voorjaar 2015 gerealiseerd. Datzelfde jaar was kast 22 al meteen bewoond en werd er een nestkom gebouwd. Er is toen echter niet gebroed.

De kasten hebben overigens geen camera's, wel zijn ze zo gebouwd dat het mogelijk is een kijkje in de kast te nemen zonder de vogels te verstoren. Hoewel dit slechts momentopnames zijn, geven ze in ieder geval informatie over broedsuccessen.

In 2016 werden de kasten goed bezocht. In bijna alle kasten was wel wat nestmateriaal te vinden (vooral veertjes die we er zelf ingelegd hadden maar die nu tot een klein randje aan elkaar geplakt waren). Na het broedseizoen vonden we in 2 kasten een broedgeval. Helaas waren beide pogingen mislukt. In kast 21 vonden we 2 skeletjes (jonkies van enkele dagen oud?). In kast 22 was waarschijnlijk één ei uitgekomen maar ook dit jong (ongeveer 2 weken oud) was dood. Twee eieren waren niet uitgekomen. Waarschijnlijk zijn de vogels op het einde van het seizoen weggetrokken en hebben ze hun broedsel achter gelaten.

Het jaar daarop (2017) waren de broedsels wel succesvol. Tijdens het broedseizoen zijn er geen inspecties geweest, dus hoeveel jongen er zijn uitgevlogen is niet met zekerheid te zeggen. Waarschijnlijk waren 4 kasten bewoond en zijn er 3-9 jongen uitgevlogen.

In 2018 waren 6 kasten bezet waarvan in 4 kasten sprake was van een geslaagd broedgeval. In kast 21 werden 4 eitjes gelegd waarvan er 3 uitkwamen. Eén kast was bewoond maar zonder eileg (k20), in één kast (k24) werden 2 eieren gelegd die in de loop van het broedseizoen verdwenen. Totaal werden er in 2018 minstens 14 eitjes gelegd en zijn negen jongen zijn uitgevlogen.

	2015	2016	2017	2018
Kast 17	Leeg	Veertjes aan elkaar geplakt	Nestbouw	Zeker broedgeval, 2 jongen. Plus kapot ei
Kast 18	Leeg	Veertjes aan elkaar geplakt, 1 gz keutel	Leeg	Leeg
Kast 19	Leeg	Veertjes aan elkaar geplakt	Onzeker, als 2016	Als 2016
Kast 20	Leeg	Echt begin van een kommetje van al aanwezige veertjes	Onzeker, als 2016	Bewoond, niet gebroed
Kast 21	Leeg	Nestkom, 2 skeletjes van gierzwaluwjong, max. 1 week oud. Enkele uitwerpselen, eischaal	Zeker broedgeval, aantal jongen onbekend	Zeker broedgeval, 3 jongen. Plus 1 ei
Kast 22	Nestkom	2 eitjes, 1 dood jong ± 2 weken oud. Nestje is een randje, enkele uitwerpselen, eischaal.	Zeker broedgeval, aantal jongen onbekend	Zeker broedgeval, 2 jongen
Kast 23	Leeg	nestje van veren naast uitsparing, halve ring	Zeker broedgeval, aantal jongen onbekend	Zeker broedgeval, 2 jongen, één niet uitgekomen ei
Kast 24	Leeg	Leeg	Leeg	Begin van nestkom met 2 eitjes, einde broedseizoen was ei verdwenen. Adulte gz aanwezig
		3 dode jongen, 2 eitjes	Onbekend, 3-9 jongen	9 jongen, 5 eitjes

Inventarisatie 2018

Samenvatting

Door het vroege vertrek van de gierzwaluwen hebben we slechts 3 weken kunnen inventariseren. In deze tijd zijn we 11x op pad geweest, in wisselende groepen. Totaal 43 uur.

Hierbij zijn 38 al eerder bekende nestplaatsen opnieuw bevestigd. Daarnaast zijn er 17 nieuwe broedlocaties gevonden. Een mooi resultaat aangezien er al zoveel broedplaatsen bekend zijn. Of dit daadwerkelijk allemaal nieuwe locaties zijn, is niet zeker. Mogelijk zijn er ook enkele 'verhuizingen' bij, bijvoorbeeld bij de basisschool aan de Schoolstraat waar we geen invliegers hebben gezien bij eerder bekende locaties.

Nieuwe locaties liggen zonder uitzondering bij al bestaande broedplaatsen, soms met enkele huizen ertussen (Rietstraat, Valkenierslaan).

De inbouwstenen bij De Leystromen blijken erg in trek, inmiddels zijn er minstens 5 broedruimtes daar bezet. Ook bij het Poirtershuis (voormalige huishoudschool) zijn nu 3 kasten bezet (2004 opgehangen, sinds 2015 één kast bezet, nu 3 kasten).

In de Joanneskerk zijn aan de noordzijde voor het eerst alle kasten bezet (na jarenlange leegstand van kast 1). Van de nieuwe kasten aan de zuidkant zijn er nu al 5 bezet (met 4 geslaagde broedgevallen met 9 uitgevlogen jongen). Aan de westzijde zijn nog minstens 2 natuurlijke broedplaatsen.

Helaas zijn sommige locaties met nestkasten nog niet ontdekt. Broedruimtes bij het gemeentehuis, basisschool De Bunders, het ketelhuis bij de leerfabrieken en de Burghtweide zijn onbezet. Waarom deze locaties niet bezocht worden, is niet duidelijk. De randvoorwaarden zijn goed, en andere soortgelijke plaatsen zijn wel bezet. Zo hebben Basisschool De Bunders en De Leystromen hetzelfde soort nestgelegenheid en liggen beide gebouwen in wijken waar gierzwaluwen aanwezig zijn. Maar terwijl het kantoorgebouw vrijwel meteen bezet raakte, worden er bij de school zelfs geen gierzwaluwen gezien. Hetzelfde zien we bij de kasten die in 2004 opgehangen zijn: de 5 kasten bij de brandweertoren (in een wijk waar toen weinig gierzwaluwen broedden) raakten vrijwel meteen bezet. De kasten aan het Poirtershuis raken de laatste jaren langzaam bewoond, de kasten bij het gemeentehuis (op papier toendertijd de beste locatie) zijn tot op heden niet bezet. Inmiddels zijn hier de bomen voor de kasten flink gegroeid waardoor kans op bezetting minder wordt).

De vervanging van oude kasten Zeist door model Maastricht in 2016 heeft geen negatief resultaat gehad. De kasten die toen bezet waren, zijn voor zover gecontroleerd, allemaal in de daaropvolgende jaren ook weer gewoon bewoond geweest.

Foto: Ben Aarts

In 2 kasten werd een wespennest aangetroffen. Ook elders werden wespennesten gemeld, op één locatie hadden hoornaars de kast in gebruik genomen en één kast werd bewoond door hommels. Niet eerder hadden we hier mee te maken, het ongewone weer met veel wespen is hier zeker mede debet aan.

Een extraatje bij de inventarisatie was de aanwezigheid van een paartje slechtvalk op de Petruskerk. Een mooie bonus na een avondje geduldig posten. (mannetje is in 2015 geringd in Loon op Zand, vrouwtje heeft ook een ring maar helaas geen kleurring. Haar ring is waarschijnlijk van vogeltrekstation België)

Registratie: de gegevens zijn zoals altijd geregistreerd en doorgegeven worden aan Sovon, gemeente Oisterwijk en Leystromen zodat men bij onderhoud e.d. rekening kan houden met de aanwezigheid van nestplaatsen van de jaarrond beschermde gierzwaluw.

Gegevens uit Udenhout, Berkel-Enschot en Tilburg zijn doorgegeven aan de stadsecoloog van Tilburg, Mischa Cillesen, die voor verdere registratie zorg draagt.

Opvallend:

Niet-broedende vogels verdwenen vroeg dit jaar. Dat maakte het inventariseren lastig omdat er geen giervluchten waren. Zie bijlage 4 voor gegevens van trektellen.nl

Van dag tot dag:

27 juni, Blok 14 Plantenwijk

Deze wijk is eerdere jaren steeds laat in het seizoen geïnventariseerd, tijd om nu een keer een complete inventarisatie te doen.

De wijk ligt ten zuiden van de Voorste Stroom tussen Burgemeester Verwielstraat, Koningsvaren, Merodelaan, Wierdsmalaan, Graaf Bernadottelaan en Baerdijk.

Een groot gedeelte van de wijk is totaal ongeschikt voor de gierzwaluw. Ten zuiden van de Burgemeester Vogelerslaan bestaat de bebouwing uit bungalows met platte daken, vrijstaande villa's en herenhuizen met voor een gierzwaluw weinig aantrekkelijke dakconstructies. Dit alles omgeven door hoge loofbomen.

Het noordelijk gedeelte van dit blok bestaat uit 2-onder-1kap en rijtjeshuizen uit de jaren '60 met zadeldak en gevelpannen. Vaak in combinatie met een houten overstek. De nestplaatsen die we hier kennen, bevinden zich onder de nokvorsten van huizen met een dergelijke overstek. De blokken A en B (zie kaart) zijn gerenoveerd/nieuw gebouwd met gebruik van o.a. trespas. Hier lijkt weinig gelegenheid te zijn voor nestgelegenheid.

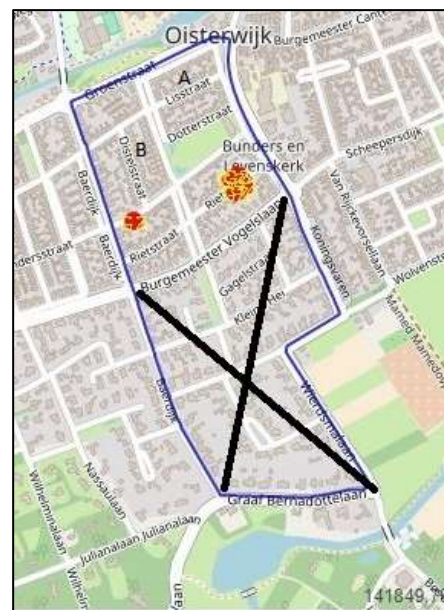
2011: bij inventarisatie vinden we in deze wijk slechts één nestplaats. Van bewoners horen we dat er altijd veel gierzwaluwen in de wijk aanwezig zijn, met veelvuldige giervluchten. Maar het is nu eind juli en bovendien heeft het al ruim een week geregend, zodat er ten tijde van onze inventarisatie vrijwel geen gierzwaluwen meer aanwezig zijn. Hierdoor blijft het bij één registratie.

2017: door omstandigheden zijn we ook nu weer laat met de inventarisatie van deze wijk. Er vliegt nog wel een groep gierzwaluwen rond en we vinden meerdere nestplaatsen, zie schema. Bovendien zien we soms de gierzwaluwen tussen 2 huizen verdwijnen zonder dat we met zekerheid kunnen vaststellen of en waar deze vogel is binnen gevlogen is.

2018: in de Rietstraat vliegt een groep gierend tussen de huizen met name tussen nr. 3-17. Hier worden ook een aantal invliegers en bangers gezien. Ter hoogte van nr.37-39 en 38-40 vliegt een groepje van 8 gierzwaluwen. Dit is dezelfde groep die steeds bij Biezenstr 45-47 rondvliegt. Invliegers hebben we hier niet waargenomen maar zeer waarschijnlijk is Biezenstr 47 weer bezet en mogelijk nog een adres in de Rietstraat.

In het overige deel van de wijk zijn de nestmogelijkheden zeer beperkt en wordt geen enkele gierzwaluwactiviteit waargenomen. Het lijkt niet erg waarschijnlijk dat hier nog andere broedplaatsen zijn.

Op nr. 11 (waarschijnlijk 2 broedplaatsen willen ze het dak/boeiboord in juli gaan renoveren. We hebben aangegeven dat dit niet zonder meer mag, dat broedplaatsen beschermd zijn. Telefoonnummer achter gelaten voor advies aan aannemer.

Wijk 14 Plantenwijk							
Straat	nr	2011	2017	2018	2011	2017	2018
Biezenstraat	47	X	X		nok	nok	
Gagelstraat	10				hoekje uit dakpan		
Rietstraat	5		X?			onzeker	
	9	X	X		3 ^e dakpan li van boven	idem	
	11			XX			nok, 5e van boven, straatzijde, bangers
	17			X			nok
	6		X			nok	
	8		X?			onzeker	

29 juni, Poirtershuis, achterzijde

Tot nu toe was slechts één kast bezet. Nu zijn het er in ieder geval 3. De 2e kast van rechts, de vierde kast van rechts en links van de uitbouw de eerste kast van rechts.

Weinig gierzwaluwactiviteit, sporadische giervluchten van 4-6 gierzwaluwen.

Rond 22.15 plotseling een grote groep roepend, hoog in de lucht (± 50 stuks, even later allemaal weg. Verzamelvlucht?

Foto: onbekend

30 juni, rondje op zoek naar giervluchten

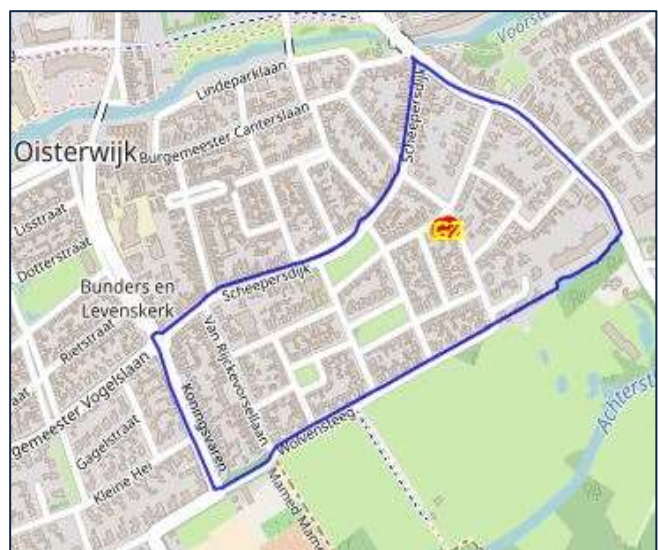
Er is weinig activiteit in de lucht waardoor het zoeken naar nieuwe locaties lastig wordt. Brandweertoren kast 2 en 4 bezet, Pastoor van Beugenstraat 17-19 ook weer bezet.

2 juli, Blok 16 Levenskerk e.o.

Ook dit is een wijk die vaak pas op het einde van het seizoen geteld is.

Het gebied tussen Gemullehoekenweg, Wolvensteeg, Koningsvaren en Scheepersdijk grenst direct aan het buitengebied. De wijk is wat ouder, jaren '30-woningen aan de centrumkant (met piramidedak of dichtgemetselde zadeldaken), jaren '80-woningen aan de rand (met houten overstek), afgewisseld met wat later gebouwde huizen waarbij veel trespa is gebruikt voor de afwerking.

Ook de begroeiing maakt duidelijk dat dit een oudere wijk is: hoge, weelderige bomen. Geen wijk waar we veel nestplaatsen verwachten te vinden.

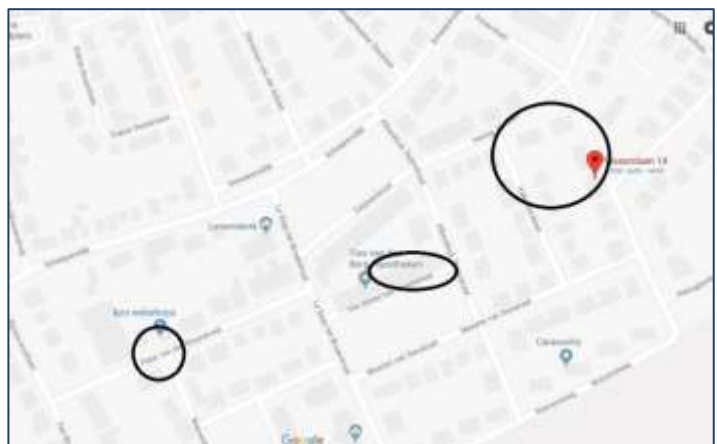

2011: slechts op één locatie vinden we gierzwaluwen, op de hoek Hertog Janlaan en Visserslaan. Hier vinden we uiteindelijk ook 1 nestplaats. Eerder waren hier 4 locaties bekend. De dakkapel aan de Hertog Janlaan 12 lijkt groot onderhoud te hebben gehad waardoor deze nestplaatsen mogelijk verloren zijn gegaan.

2017: Het lukt ons om 3 nestplaatsen te vinden, maar waarschijnlijk zijn het er meer. De bewoners van Visserslaan 14 geven aan dat ze in de slaapkamer de jonge gierzwaluwen horen piepen. Dit kunnen echter ook mussen of spreeuwen zijn, in iedere geval is het geen zekere waarneming. Wel een goede reden om dit in de toekomst nog eens te onderzoeken.

2018: Rond blok Visserslaan 8 en Hertog Janlaan 14 vliegen 6-10 gierende vogels. Invliegers bij nok Visserslaan 8 (uitwerpselen net vóór invlieggat) en Hertog Janlaan 14. De groep vliegt ook laag langs dakgoten Visserslaan 10-14. Eerdere meldingen hier, nu geen invliegers. Groep vliegt ook door naar Valkenierslaan. Bij nr.6 nieuwe broedplaats onder lood schoorsteen (zuidhoek straatzijde).

Verder een klein groepje van 4 bij Pater van de Elsenstraat. Mogelijke broedplaats bij nr.4 (eerdere melding) of nr.5 (hoekje uit de pan). Groepje van 5 gierende vogels bij van Sasse van Ysseltilaan nr. 9-15. Op beide plaatsen moet nog een keer rond zonsondergang gepost worden.

BLOK 16 Levenskerk e.o.							
Straat	nr	2011	2017	2018	2011	2017	2018
Hertog Janlaan	12				2010 lood dakkapel, nu niet bevestigd		
	14		X	X		nok	nok
Visserslaan	8	X	XX	X	nokvorst (met houten overstek), in 2010 2x onder dakpannen, nu niet bevestigd	nokvorst en dakpan	nok
	10-14					mogelijk achter dakgoot, geen zekere waarneming	geen waarnemingen, wel giervluchten
Valkenierslaan	6			X			lood schoorsteen

4 juli, Leystromen en brandweertoren

Bij de brandweertoren en het kantoorgebouw van woonstichting De Leystromen vliegen ongeveer 25 gierzwaluwen rond die is wisselende groepjes langs de kasten aan de toren en in het gebouw gieren. Zowel bij de hoge (uiterst links) als bij de lage nummers (uiterst rechts) zijn giervluchten. Bij de brandweer ook regelmatig bangers.

Alle kasten bij de brandweer zijn bezet. Bij Leystromen zien we geen invliegers bij kast 25, wel bij nr. 1 – 26 – 27 – 30. Bij het ketelhuis is geen enkele activiteit van gierzwaluwen.

Blok 9-10 Centrum West en Oost							
Straat	nr	2011	2017	2018	2011	2017	2018
Blokshekken	6	XXXX	XXXXX	XXXXX	kast 1-2-3-5	2-3-4-5	1-2-3-4-5
Hoogstraten	18		XX	XXXXX		25-27	1-26-27-29*-30
De Lind	44		?			4 ^e van rechts??	geen activiteit
Vloeiweg	64	XXXXX	XXXXX				

**Invliegers broedruimte 29 bij een latere telling waargenomen*

9 juli, Gemeentekantoor e.o.

Een vreemde inventarisatie. Het is alsof alle gierzwaluwen ineens zijn vertrokken. Geen giervluchten, geen bangers, zelfs niet bij de kerk. Af en toe een stiekeme broedvogel die bijna onopgemerkt de kast in schiet.

Bij het gemeentehuis wordt geen enkele activiteit waargenomen, evenmin bij de Burghtweide. Bij de Joanneskerk enkele stille, snelle invliegers bij de kasten, verder geen activiteiten. Burgemeester Canterslaan; onderste kast zeker bezet (met jongen). Er is een tweede broedlocatie maar door het donker niet zeker vast te stellen of dit in de bovenste kast is (waarschijnlijk gezien de uitwerpselen op de kast eronder) of in een natuurlijke broedplaats onder de nok (melding bewoonster).

11 juli, rondje

Gezien het ontbreken van giervluchten kiezen we voor een rondje sight seeing om naar verschillende nestlocaties te kijken.

Bevrijdingsplein e.o.: geen gz-activiteit.

Schouw 55: kast A bezet, uitwerpselen onder kast D (bewoner heeft gz binnen zien vliegen in kast C) Brandweer. Nog geen jonkies in de uitvliegopeningen, en evenmin giervluchten. Af en toe een enkele vogel die recht de kast in schiet. Zo ook bij de Leystromen, kast nr.29. Mooi om met een nieuwe locatie te beginnen.

BS De Bunders: geen waarnemingen

Burgemeester Canterslaan; beide kasten bezet. Bewoonster vertelt ook een bezette kast aan de achterkant te hebben. (nieuw)

BS Schoolstraat: sporen plus uitwerpselen gierzwaluw onder linkse kast uitbouw (nieuw)

Durendaeldreef 39-41: beide bezet (uitwerpselen op de straat)

12 juli, BS Schoolstraat

Twee nieuwe invliegopeningen in de dakgoot zijn bezet (bij de uitbouw de linker broedruimte, aan de straatzijde helemaal rechts). Echter geen waarnemingen op eerder bezette plaatsen onder de goot. Wel is linker ventilatieopening ook weer bezet.

17 juli, Joanneskerk

Achter: alle kasten bezet

Voor: 5 (17-21-22-23-24)

Natuurlijke broedplaatsen: 2

18 juli Visserslaan 10-14, Valkenierslaan, Pater van de Elsenstraat 4-5, Sasse van Ysselklaan nr. 9-15.

Een nieuwe poging gedaan om de inventarisatie van deze wijk compleet te maken. Helaas is er geen enkele gierzwaluwactiviteit. Zelfs hoog in de lucht worden geen foeragerende vogels gezien. Bij de kerk is evenmin gierzwaluwactiviteit, wel zitten er jonge vogels in de uitvliegopening.

20 juli

Laatste rondje langs Westend, KVL, kerk (natuurlijke broedplaatsen). Vrijwel geen gierzwaluwactiviteit te bekennen met uitzondering van het gebied rond de kerk. Dit lijken allemaal broedende vogels te zijn. Geen gier-of bangeractiviteit. Al veel jongen uitgevlogen.

Kloosterbeemd: beide kasten bezet.

Bijlage 1 Gegevens met betrekking tot de inventarisatie

				uren	Br.pl* bekend	Br.pl nieuw
27-6	Plantenwijk	Jan W, Marianne, Henk, Hannie	20.30- 22.30	8		3
29-6	Poirtershuis	Karin, Hannie	21.00- 22.30	3	1	2
30-6	Rondje	Karin, Hannie	20.30- 21.30	2	3	0
2-7	Levenskerk e.o.	Annemieke, Marie-José, Hannie	21.00- 22.30	4,5	2	1
4-7	Brandweer e.o .	Bart, Benja, Henk, Hannie	21.00- 22.30	6	3	4
9-7	Gemeentehuis, Burgtweide, Burg. Canterslaan 97	Annemieke, Allard, Marianne, Hannie	21.00- 22.15	5	2	0
11-7	Rondje, diverse locaties	Marianne, Hannie	21.00- 22.30	3	5	3
12-7	Schoolstraat	Marianne	21.00- 22.30	1,5	1	2
16-7	Joanneskerk	Marianne, Karin, Hannie	21.00- 22.00	5	21	2
		Jan, Annelies				
18-7	Blok 16	Hannie	20.30- 22.30	2		
20-7	Westend, KVL	Karin, Hannie	21.00- 22.30	3		
11x	Totaal			43	38	17

*Br.pl → broedplaatsen

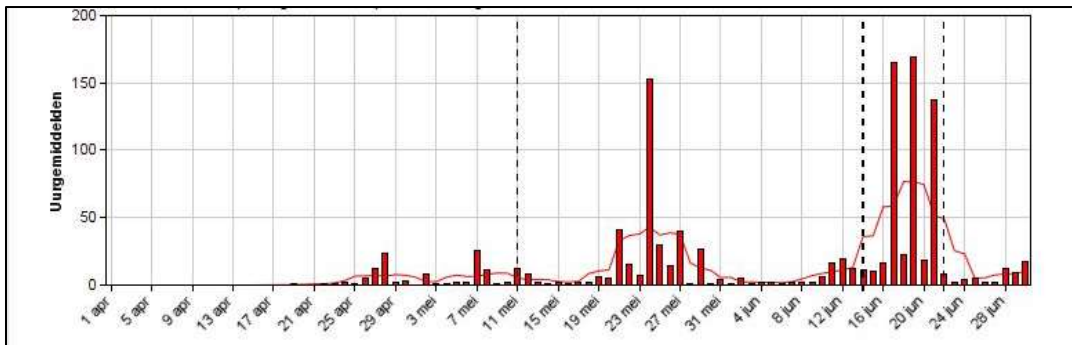
Bijlage 2 Waarnemingen Oisterwijk

	Al bekend	Nieuw
Brandweer	Kast 2-3-4-5	1
Leystromen	Kast 27	1-26-29-30
Jeroen Boschlaan 11	Beide kasten bezet	
Kloosterbeemd 36	Beide kasten bezet	
Past.van Beugenstraat 17-19	Uitwerpselen op de stoep	
Rietstraat 11		2 broedplaatsen: nok, 5e van boven, straatzijde, bangers
Rietstraat 17		1 broedplaats, nok
Poirtershuis	Li: 1 ^e kast van re bezet	Re: 2 ^e en 4 ^e kast van re bezet
Durendaeldreef 39-45	Beide locaties bezet	
Burgemeester Canterslaan97	Beide kasten voor bezet	Kast achter bezet
BS Schoolstraat	Ventilatieopening li	Uitbouw li, straatzijde re
Valkenierslaan 6		Schoorsteen
Visserslaan 8	Nok	
Hertog Janlaan 14	Nok	
Joanneskerk	2 t/m 16, 17-21-22-23	1-24
Schouw 55	Kast A (2 jongen)	Kast C of D
Kloosterbeemd 32	Beide kasten bezet (melding)	
TOTAAL	38	17
BS De Bunders	-	-
Gemeentehuis	-	-
KVL, ketelhuis	-	-
Burghtweide	-	-

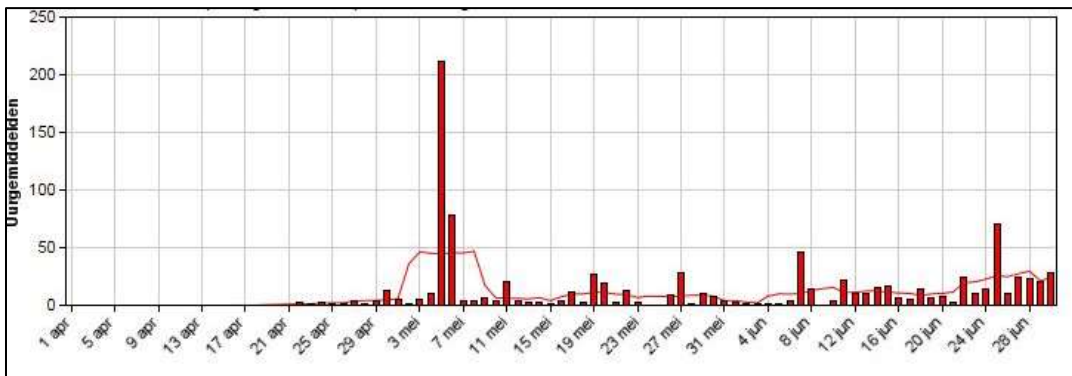
Bijlage 3 Waarnemingen Overig

Berkel-Enschot		
Erasmuslaan 32	Bezette kast	Waarschijnlijk 2 kasten bezet, één kast bezet door hoornaars. Een kast met jongen, de andere kast invlieger.
Guido Gezellelaan 2	Natuurlijke broedplaats. Tussen muur en overstek, voorzijde huis	Jongen in uitvliegopening
Heuneind	Invliegers op meerdere locaties	Exacte locatie niet bekend
Kloosterstraat 24	Re voorkant achter regenpijp	Invlieger, A.M.
Kloosterstraat 34	Voorkant huis re, bij dakgoot	Invlieger, A.M.
Kloosterstraat 30	Voorkant huis re, bij dakgoot	Invlieger, A.M.
Kloosterstraat 28	Voorkant huis li, bij dakgoot	Invlieger, A.M.
Kloosterstraat 28	Achterkant huis re, bij dakgoot	Eigenaar, A.M.
Kloosterstraat 38	Dakgoot, links bij de regenpijp	A.M.
Prinses Margrietstraat 14-10-8	Voorkant bij dakgoot	Waarschijnlijke nestplaatsen, steeds aanhakers, en poepstreepjes. Groep gierende gz, ± 10 stuks
Prinses Margrietstraat 14	Achterkant bij dakgoot	Als boven
Moergestel		
Beatrixstraat 38	Nokpan	Al 7 jaar, bewoners, A. Wessels
Korenstraat 12	Schoorsteen links	Niet genoteerd
Schoolstraat 35	Nok van de schuur, aan de Scheerman	Melding kees Denissen
Tilburg		
Bisschop Aelenstraat 22	Voorzijde huis, linkerkant, bij regenpijp	Invlieger, HN
Udenhout		
Hoge Weij 9	Dakgoot achter	Melding bewoner nr 15
Hoge Weij 13	Dakgoot voor	Melding bewoner nr 15
Hoge Weij 15	Dakgoot voor	Melding bewoner nr 15
Hoge Weij 17	Dakgoot voor	Melding bewoner nr 15
Haaren		
Burgemeester Schijvenstraat 12	Noksteen garage	Melding bewoner (Liekens)

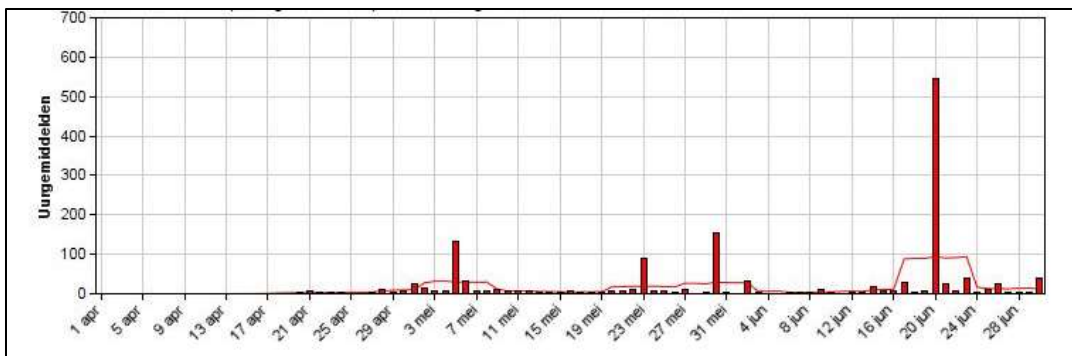
Bijlage 4 Gegevens van trektellen.nl

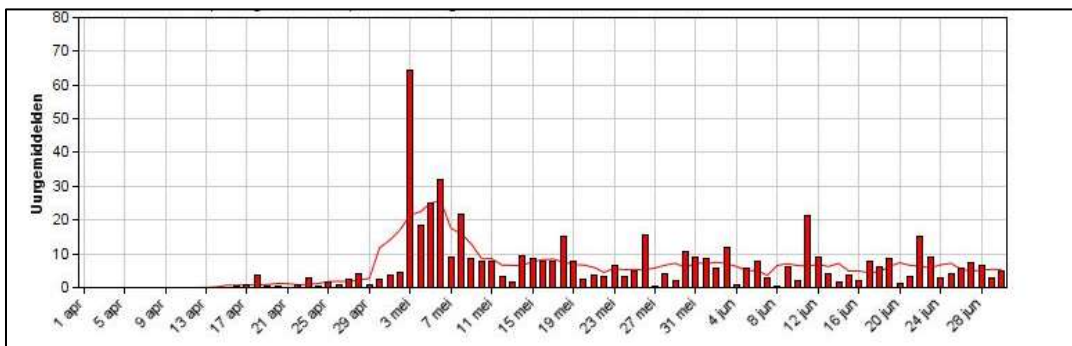
2018
april-juni

2017
april-juni

2016
april-juni

2015
april-juni

Huiszwaluwtilen

Eind 2017 werd de derde huiszwaluwtil geplaatst in Udenhout, midden in natuurpark De Roomley. Dit voorjaar werd de til officieel in gebruik genomen door het informatiepaneel te onthullen.

In de zwaluwtoren in Moergestel en in de huiszwaluwtilen in Berkel-Enschot en Udenhout werd lokgeluid geplaatst. Omdat de til in Moergestel in 2017 al bewoond was (5 nestjes), werd hier geen lokgeluid meer gebruikt.

Inventarisatie huiszwaluwtil Moergestel:

HUISZWALUWTIL MOERGESTEL begin mei 2018		HUISZWALUWTIL MOERGESTEL ,begin juli	
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	
6		6	

Opmerkingen:

- Mogelijk zijn beide kommetjes in vak 4 boven bezet (melding derden). Dit is door ons niet bevestigd. HZ betekent broedgeval huiszwaluw, M betekent dat er wel gemetseld is maar geen vogels zijn waargenomen.
- In de wijk bij de Scheerman zijn geen huiszwaluwnesten gevonden. Evenmin in D'n Duyp.

Burgemeester Poortstraat: 5 nestjes

- westgevel: 3 bezette kommetjes waaronder minstens een 2^e broedsel
- oostgevel: kunstkom rechts bezet, daaronder nest gebouwd van modder. Linker nestkom lijkt leeg.

Zwalwtoren Moergestel Akkerweg

Bij een inventarisatie na het broedseizoen zijn geen sporen van huiszwaluwen of gierzwaluwen gevonden. Binnen in het huiszwaluwgedeelte heeft een mees gebroed (broedruimte 3).

Huiszwaluwtil Udenhout

Bij meerdere kommetjes zitten er veertjes aan de rand en liggen er ook veertjes in de kommetjes. Toch bewoond?

Huiszwaluwtil Berkel-Enschot

Ook hier vinden we bij meerdere kommetjes veertjes aan de rand en in de kommetjes.

In Berkel-Enschot waren op meerdere plaatsen plotseling huiszwaluwen aanwezig. De afgelopen jaren waren er steeds een aantal broedgevallen aan de Enschtotse kant. Dit jaar is er gebroed in de Emmastraat 13 in een kunstkommetje dat er al hangt vanaf 1980. (Nooit eerder in gebruik geweest). Ook meerdere nestjes aan de Udenhoutseweg 3a en een nestje aan een nieuwbouwwoning (Berkengaarde 3). Helaas was deze rand van trespa en het nestje is naar beneden gevallen. Deze locaties liggen alledrie op korte afstand van een nieuwe wijk, Koningsoord, waar volop gebouwd wordt.

De resultaten zijn doorgegeven aan Sovon (zwaluwtilen@gmail.com)

KVL

In het voorjaar hebben we hier opnieuw lokgeluid geïnstalleerd. Helaas zonder resultaat. Bij de inventarisatie op 3 september zien we dat de kasten wel bezocht zijn maar helaas nog niet door gierzwaluwen.

In de meeste kasten ligt nestmateriaal waarbij het opvalt dat het meeste nestmateriaal te vinden is in de kasten die het verst verwijderd zijn van de kast met geluidsapparatuur voor lokgeluid (kast 18). De kasten direct naast deze kast zijn zelfs helemaal leeg. Dit geldt voor zowel oost- als noordgevel.

Aan de noordkant lijken vooral mezen actief. In kast 19 is een compleet mezenestje, hier is waarschijnlijk gebroed, er liggen ook uitwerpselen. Ook in kast 1 is een bijna voltooid nestje maar hier lijkt niet gebroed te zijn.

Aan de oostkant zien we hetzelfde beeld. Vooral in de kasten uiterst rechts wat grover nestmateriaal, geen mos, meer droge stengels en twijgjes, geen mosjes. In kast 27 is een nest. Het nestmateriaal is grover, bevat geen mos. Wel is er een randje gemaakt van donsveertjes. Erg liggen vrij grote uitwerpselen, 0,5-1 cm. Volgend jaar ook eens inventarisatie overdag in mei?

Verder zijn er geen bijzonderheden. Nog geen overwinterende vlinders maar gezien de temperaturen buiten is dit niet zo vreemd.

Overig

Er is regelmatig contact geweest met **Mischa Cillesen**, stadsecoloog Tilburg (gierzwaluwprojecten).

Naar aanleiding van een bewoner van de Waterhoef over een renovatie in het broedseizoen is er contact geweest met woningbouwvereniging **Leystromen**. Naar aanleiding hiervan is de renovatie gedeeltelijk uitgesteld tot na het broedseizoen.

Ook bij de dakrenovatie van Singelsveken is rekening gehouden met de daar broedende gierzwaluwen.

Er is regelmatig contact met het **kerkbestuur** geweest. Momenteel is de kerk enkel toegankelijk rond de mis van 17.00 uur op zaterdag. (Frans Vermeer, secretaris, 013-5219360)

Contactgegevens St. jozefparochie: 013-5213376, secretariaat@jozef-parochie.nl

Er is nog niets zeker over sluiting en/of een mogelijke koper. En dus ook niet over de voortgang van het cameraproject. De recorder is wel uit de kerk verwijderd maar dit was om filmpjes terug te kunnen kijken.

In maart hebben we deelgenomen aan **NL Doet**. Een groter gebied rond het insectenhotel is afgegraven en met kruidenmengsel ingezaaid. Berkel-Enschot is een stuk bij de til afgegraven om meer leem bloot te leggen. Daarnaast is er meerdere keren groenonderhoud bij de toren gedaan.

Via de site van IVN Oisterwijk en vwg MB kon **live een kijkje** worden genomen in kast 5. Helaas werd dit meekijken halfweg het seizoen onmogelijk door het uitvallen van het cameraproject als gevolg van alle perikelen rond de sluiting van de kerk (internet werd afgesloten).

Ook dit jaar zijn we op **kasteel Waardenburg** geweest. Nog niet voor de inventarisatie maar voor een gezellige middag voor alle **vrijwilligers**. Een geslaagde dag met twee rondleidingen binnen en buiten door Bert Vos met daarna een picknick op het binnenplein van het kasteel.

Er vlogen veel gierzwaluwen rond, en we zagen voor het eerst invliegers bij de kortelinggaten. Begin december zullen we daar samen met Marjos Mourmans en gidsen van IVN Betuwe alle kasten inventariseren.

